Akademik Araştırmalar Dergisi - 2014, Sayı 62, Sayfalar 95-123

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ALGILARINA GÖRE OKULLARIN SAHİP OLDUĞU YAŞAM KALİTESİ DÜZEYİ*

Etem YEŞİLYURT**

Makalenin Alındığı Tarih / Received: 03/06/2014
Yayına Kabul Tarihi / Accepted for publication: 15/07/2014

Öz

Araştırmanın genel amacı, ortaokul öğrencilerinin algılarına göre okulların sahip olduğu yaşam kalitesi düzeyini belirlemektir. Genel tarama modelinde yapılandırılan araştırmanın evrenini, 2012-2013 akademik yılı bahar döneminde Türkiye'nin İç Anadolu bölgesinde yer alan bir ilin merkez üç farklı ilçesinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada örnekleme yöntemi olarak "basit rastlanstısal

*Bu makale yazar tarafından hazırlanan ve "Uluslararası Eğitimde Değişim ve Yeni Yönelimler Sempozyumu"ndasözlü olarak sunulan "Ortaokul Öğrencilerinin Algılarına Göre Okulların Sahip Olduğu Yaşam Kalitesi Düzeyi"adlı bildirinin geliştirilmiş ve yeniden yapılandırılmış hâlidir.

This article, which was prepared by author and presented orally in "International Symposium on Changes and New Trends in Education", is the improved and reconstructed version of proceeding entitled "Schools' Life Quality According to Secondary School Students' Perception"

**Doç. Dr.,Mevlana Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Konya / Türkiye. eyesilyurt@mevlana.edu.tr, Tel: 0332 444 42 43/12 11 - GSM: 0506 586 82 29

Assoc. Prof. Dr. Mevlana (Rumi) University, Educational Faculty, Department of Educational Sciences, Konya / Turkey. eyesilyurt@mevlana.edu.tr, Tel: 0332 444 42 43/12 11 - GSM: 0506 586 82 29

(tesadüfi) örnekleme yöntemi" seçilmiş ve araştırmanın örneklemini 466 öğrenci oluşturmaktadır. Bu araştırmada veriler, Sarı (2012) tarafından geliştirilen "Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği" ile elde edilmiştir. Ölçek öğretmenler, öğrenciler, okula yönelik duygular, okul yönetimi, statü alt boyutlarından ve 35 maddeden oluşmaktadır. Faktörlerin Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları ise sırayla .83, .80, .82, .77 ve .69'dur. Ayrıca doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin fit değerlerinin kabul edilebilir bir uyum gösterdiğini ortaya koymuştur. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız gruplar t testi ve Pearsonkorelasyon teknikleri kullanılmıştır. Araştırmanın alt amaçlarına ilişkin elde edilen sonuçlar şunlardır. Okulların yaşam kalitesine en yüksek düzeyde katkıyı öğrencilerin statüleri, en düşük düzeyde katkı yapan kesimin öğrencilerin kendileri olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin okullarına karşı yüksek düzeyde olumlu tutum ve hislerinin olmadığı ve okul yönetimine ilişkin algılarının ortalama bir düzeyde olduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin okulların yaşam kalitesine yaptıkları katkının istenilen bir seviyede olmadığı tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra kız öğrencilerinin okul yaşam kalitesini daha yüksek düzeyde algıladıkları ve okul yaşam kalitesinin faktörleri arasında çok zayıf veya zayıf düzeyde bir ilişkinin olduğu araştırmanın sonuçları arasında yer almıştır. Elde edilen bulgulardan hareketle araştırtmanın genel amacına ilişkin olarak, ortaokul öğrencilerinin okullarındaki yaşam kalitesine ilişkin algılarının ortalama bir düzeyde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ulaşılan sonuçlar doğrultusunda bazı önerler geliştirilmiştir.

***Anahtar Sözcükler**: Okul yaşam kalitesi, okul yaşam kalite düzeyi, örtük program, öğrenci algısı.*

THE QUALITY OF SCHOOL LIFE BASED ON THE PERCEPTION OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Abstract

The aim of this study is to measure the quality of school life on the basis of how secondary school students perceive it. This research is based on the survey model and the study population consists of secondary school students in three different districts of Turkey: a city in the central Anatolian region in the spring semester of the 2012-2013 academic year. In the research "simple random sampling method" has been selected as the sampling method and the research has been carried out with 466 students. Research data has been obtained via "quality of school life scale" scale by Sarı (2012). Our scale includes teachers, students, feelings towards the school, school administration and status subdivisions consisting of 35 other items as well. The Cranbach's alpha internal consistency coefficients are respectively .83, .80, .82, .77 and .69. The results of confirmatory factor analysis present scale's feet values which can be accepted. Frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, independent sample t-test, analysis of variance and Pearson correlation techniques have been used in the data analysis process. The results obtained for sub-objectives of the study are the following. The highest contributing item for the quality of school life is the status of students; the least contributing item on the other hand turned out to be the students themselves. Students do not have a positive attitude towards their schools and the perception of school administration is at the average level. It is noted that teachers' contribution to the quality of school life is not at the desired level. In addition to this, female students perceive the quality of school life at a higher level; and among the factors determining quality of school life our study found to be very poor. The quality of school life according to secondary school

students' perception is at the medium-level. Based on the obtained results, several suggestions are made.

Keywords: Quality of School Life, Quality Level in School Life, Hidden Curriculum, Student Perception

1. GİRİŞ

Paydaşı başta öğrenci, öğretmen ve yönetici olan okulların en önemli görevi, öğrencileri kendisi, ülkesi ve insanlık için yararlı bireyler olarak yetiştirmektir. Okullar bu görevi hem resmi (formal, yazılı) hem de örtük (saklı, gizli) eğitim programlarının birlikteliğiyle yerine getirmeye çalışmaktadır. Bu konuda elde edilecek başarı, okulların olumlu bir yaşam kalitesine sahip olma düzeyleriyle de doğrudan ilişkilidir. Bu noktada örtük program, okul kültürü ve okul iklimi, okul yaşam kalitesinin belirleyici unsurlarının ilk sıralarında yer almaktadır.

Okulun idari ve örgütsel araç ve düzenlemelerini okul iklimi adı altında ele alan Yüksel (2004), bunu öğrencilerin resmî programlarda belirtilmeyen öğrenmeler edinmelerinde okul ikliminin etkisini ön plana çıkarmak amacıyla yapmıştır. Bu doğrultuda Veznedaroğlu (2007),okul yaşantısı sürecinde yönetici, öğretmen ve öğrenciler arasındaki sosyal etkileşimlerin ve bunların gerçekleştiği ortamın öğrencilerin resmî programlarda belirtilmeyen öğrenmeler edinmelerinde etkisi bulunduğunu vurgulamaktadır. Çelik (2009) ise okulun formal ve informal boyutlarının birbiriyle bütünleşmesi sonucunda güçlü bir okul kültürünün oluşacağını ileri sürmektedir.Ona göre okulun informal boyut ağır bastığından, okul ortamındaki alt grupların varlığı önemlidir. Bu bakımdan okul yöneticisi bu alt grupların varlığını kabul etmeli ve güçlü bir okul kültürü oluşması için bütün alt grupların okul kültürü etrafında kenetlemesini sağlamalıdır. Dolayısıyla okulun iklimi, kültürü ve informal boyutları, örtük programdan ayrı düşünülemez.

Örtük program, resmi programda belirtilen amaç ve faaliyetlerin dışında, öğrenme-öğretme süreci içerisinde ortaya

çıkan bilgi, fikir ve uygulamalar sonucu öğrencilerin ulaştıkları niteliklerdir. Okullarda uygulanması için ortaya konulan resmi programda yer alan amaç, kapsam ve faaliyetler gerçekte tümüyle aynen uygulanamamaktadır. Resmi program ne kadar iyi hazırlanırsa hazırlansın, program öğrencilere kazandırılırken okul ve öğretmenler ile toplumdaki görüş ve değerlere göre şekillendiği bir gerçektir (Yüksel, 2002). Tıpkı gelenek ve görenekler gibi örtük programda öğrenciler üzerinde ciddi bir yaptırım gücüne sahiptir. Örtük program okulda değerlerin yaşanması, var olması ve devam ettirilmesinin sağlanmasında önemli bir role sahiptir (Tokdemir, 2007). Örtük program, öğrenciye hayatı anlatır. Okullarda resmi müfredatın yaptığı bilgi transferinden daha fazlasını yapar. Bunun arkasında sosyal değişiklikler, politik temeller, modern eğitim aktivitelerinin kültürel sonuçları yatar (Türedi, 2008). Okul yaşam kalitesinin değişkenlerinin hem örtük programda hem de resmi programda dikkate alınması gereken özellikleri vardır. Okullarda yaşam kalitesi yükseltilmek isteniyorsa örtük programın sağlıklı bir şekilde yürütülmesi son derece önemlidir. Sosyalleşme süreci bakımından önemli bir değer olan örtük program, aynı zamanda okul yaşam kalitesinde de önemli bir değişkendir. Bu durum okul yaşam kalitesi yüksek olan okulların örtük program özelliklerinin de olumlu özellikler taşıyabileceği şeklinde yorumlanabilir (Kesici & Türkoğlu, 2012). Bu durum göstermektedir ki, okul yaşam kalitesi ile örtük programın başarı arasında dirik bir ilişki bulunmaktadır.

Okul yaşam kalitesi, toplumun beklentileri doğrultusunda okulun öğrencilerin akademik, sosyal ve psikolojik gelişimlerine katkıda bulunma ve öğretmen, öğrenci, yönetici ve diğer çalışanların bu ortamda kendilerini mutlu ve güvende hissetme düzeyi olarak tanımlamaktadırlar (Mok&Flynn, 2002; Akt: Cenkseven Önder & Sarı, 2012).Dolaysıyla okul yaşam kalitesi, öğrencilerin devam ettikleri okuldaki her türlü yaşantılarından tatmin oldukları; okuldaki yönetici, öğretmen, öğrenci ve diğer bireylerle sağlıklı ilişkiler kurabildikleri; yeterince

desteklendiklerini ve kabul gördüklerini hissettikleri ve böylece okul ve sınıf işlerine bağlı oldukları bir okul yaşamına işaret etmektedir (Cenkseven Önder & Sarı, 2012).Bu bakımdan okul yaşam kalitesi, okuldaki bireylerin her yönden mutlu olabildikleri bir ortamı ifade etmektedir. Okulun sahip olduğu yaşam kalitesi, çocukların genel iyi olma hallerinin bir yönü olarak ele alındığından, hem öğrencilerin kişilik gelişimleri üzerinde önemli etkileri bulunmakta hem de öğrencilerin gelecekteki sosyal yaşamlarına bir hazırlık olarak da katkı sağlamaktadır (Demir, Kaya & Metin (2012).

Okul yaşam kalitesi iyi olan bir okulun, öğrenciler için çekiciliği artacağından, okul yaşam kalitesi iyi olmayan okullara göre öğrencileri okul yaşam kalitesi olarak memnun etmekle kalmaz, aynı zamanda akademik başarısını da arttırabilir (Kayıkçı & Sayın, 2010).Okulların yüksek yaşam kalitesine sahip olması, öğrencilerin okula olan bağlılıklarını da yükseltmektedir. Nitekim Mengi (2011), okula bağlılığı; okula ilişkin olumlu duygular beslemek, eğitim hakkında olumlu çağrışımlar hissetme, okul ortamına ait olma duygusu ve okul personeli ve diğer öğrencilerle olumlu ilişki içinde olma, okula devam etme, ders dışı sosyal etkinliklere katılma, okul çalışmaları için fazladan zaman harcama, sınıfta ve okulda alınan kararlara katılma, kendi öğrenme amaçlarını belirleme, kendi fikrini sınıfa söyleyebilme olarak da tanımlanmaktadır.Bu bakımdan okula olan bağlılık, okul yaşam kalitesinin en somut göstergeleri arasında yer almaktadır. Literatürde, okul yaşam kalitesinin alt boyutları farklılık göstermektedir.

İnal'in (2009) aktarımına göre okul yaşam kalitesi Epstain ve McPartland'a (1978) göre öğrenci memnuniyeti, öğrencilerin sınıf içi çalışmaları ve öğrencilerin öğretmenine karşı reaksiyonları; Fitz-Gibbon ve Kochan'a (2000) göre öğrenci sayısı ve kaynaklar, yaşam kalitesi, duygusal alan, davranışsal yetenekler alanı ve bilişsel başarı alanı; Williams ve Batten'a (1981) göre olumlu duygu, olumsuz duygu, statü, kimlik, öğretmenler, fırsatlar ve başarı alt boyutlarından oluşmaktadır.

Bu çalışmada ise Sarı (2012) tarafından geliştirilen okul yaşam kalitesi ölçeği kullanıldığından araştırma kapsamında okul yaşam kalitesinin faktörlerini;öğretmenler, öğrenciler, okula yönelik duygular, okul yöneticileri ve statü oluşturmaktadır. Öğretmenler boyutu öğrencilerin okullardaki öğretmenlere yönelik algılarını içermektedir. Statü boyut, çocuğun okulda kendini ne kadar değerli ve önemli hissettiği ile ilgilidir (Mok&Flynn, 2002; Akt: Sarı, 2012). Okula yönelik duygular boyutu, öğrencilerin okul hakkındaki olumlu ve olumsuz bütün duygu, düşünce ve tutumları içermektedir. Okul yöneticileri boyutu yöneticilerin okulda öğrenciler tarafından nasıl algılandığını ölçmeye çalışan boyuttur. (Korkmaz, 2009). Öğrenciler boyutu, öğrencilerin okuldaki diğer öğrencilere yönelik algılarını içermektedir (Sarı, 2011).

1.1. Araştırmanın Önemi

Okul yaşam kalitesi, öğrencilerin akademik başarısı ve eğitimin diğer çıktıları üzerindeki önemli etkileri nedeniyle, eğitimciler tarafından özel bir ilgi görmüş ve konuyla ilgili özellikle yabancı literatürde yer alan birçok araştırma yapılmıştır (Ahmadi&Mohamadi, 2013; Ainley, Foreman&Sheret, 1991; Jaavall, 2007; Johnson& Johnson, 1993; Krueger, 2009; Leonard, 2002; Majeed, Fraser&Aldridge, 2002; Mallın &Lınnakyla, 2001; Mok&Flynn, 1997; Mok&Flynn, 2002; Schmidt, 1992; Sinclair&Fraser, 2002; Weintraub&Haim Erez, 2009). Konuyla ilgili olarak Türkiye'de de son zamanlarda okul yaşam kalitesiyle ilgili yapılan araştırmalarda giderek bir artış gösterdiği görülmektedir (Alaca, 2011; Bilgiç & Sarı, 2010; Cakar, 2011; Cenkseven Önder & Sarı, 2009; Demir, Kaya & Metin, 2012;Durmaz, 2008; İnal, 2009; Korkmaz, 2009; Sarı, 2007; Sarı, Ötünç&Erceylan, 2007; Tunç &Beşaltı, 2013;Yılmaz, 2007).Ancak yapılan araştırmalar genel olarak ölçek geliştirme, okul yaşam kalitesiyle diğer değişkenler arasındaki ilişki ve okul yaşam kalitesinin öğretmen ve öğrenciler üzerindeki psikolojik etkisi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu doğrultuda mevcut araştırma ortaokul kurumlarına devam eden öğrencilerin okul

yaşam algısının belirlenmesine, okul yaşam kalitesinin yükseltilmesine ilişkin öğrencilere, öğretmenlere ve okul yöneticilerine sunduğu önerilerle alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı, ortaokul öğrencilerinin algılarına göre okulların sahip olduğu yaşam kalitesi düzeyini belirlemektir. Bu genel amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. Ortaokul öğrencilerinin algılarına göre okulların;

1. Öğretmenler,
2. Öğrenciler,
3. Okula yönelik duygular,
4. Okul yönetimi ve
5. Statü boyutlarına ilişkin sahip olduğu yaşam kalitesi düzeyi nedir?

6. Okulların sahip olduğu yaşam kalitesi düzeyine ilişkin cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin algıları arasında anlamlı fark var mıdır?

7. Okulların sahip olduğu yaşam kalitesinin boyutları olan öğretmenler, öğrenciler, okula yönelik duygular, okul yönetimi ve statü değişkenleri arasındaki ilişkinin düzeyi, yönü ve anlamlılık düzeyi nedir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma yapılmasında genel tarama modelinden yararlanılmıştır. Bu modelin genel özelliği, çok sayıda elemandan oluşan bir evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınan bir örneklem üzerinde tarama çalışmasının yapılmasıdır (Karasar, 2012).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2012-2013 akademik yılı bahar döneminde Türkiye'nin İç Anadolu bölgesinde yer alan bir ilin

merkez üç farklı ilçesinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Örnekleme yöntemi bir araştırmada evrenin tamamına ulaşılmanın güç veya imkânsız olduğu durumlarda başvurulan bir yoldur (Aziz, 2008). Araştırmada örnekleme yöntemi olarak "basit rastlanstısal (tesadüfi) örnekleme yöntemi" seçilmiştir. Bu yöntemin seçilme gerekçelerini, evrendeki her birimin örnekleme seçilmede eşit ve bağımsız ihtimalinin bulunması (Balcı, 2011), örnekleme giren bireylerin yerine başka bireyleri koymadan örneklemin seçilmesi (Aziz, 2008) ve evrendeki tüm bireylerin eşit seçilme şansını elde etmesi (Karasar, 2012) oluşturmuştur. Her ilçeden üç farklı okul olmak üzere dokuz ortaokuldan seçilen araştırmanın örneklemini466 öğrenci oluşturmaktadır. Cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin 239'u kız (%51.3) ve 227'si erkektir (%48.7). Örneklemde yer alan öğrencilerin tamamı yedinci sınıf düzeyinde ve devlet okullarında öğrenim görmektedir. Okula devam ettiklerinden dolayı sekizinci sınıf öğrencilerine göre duygusal olarak daha rahat cevap vermeleri, alt sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha objektif davranmaları ve okulları daha fazla tanıdıkları için bu konuda daha bilinçli olmaları nedeniyle daha nesnel cevaplar elde edileceği düşüncesinden yola çıkılarak araştırma yedinci sınıf öğrencileri üzerinde yürütülmüştür.

2.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veriler, Sarı (2012) tarafından geliştirilen "Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği" ile elde edilmiştir. 1: Kesinlikle katılmıyorum (1.00-1.80); 2: Katılmıyorum (1.81-2.60); 3: Biraz katılıyorum (2.61-3.40); 4: Katılıyorum (3.41-4.20); 5: Kesinlikle katılıyorum (4.21-5.00) olarak beşli likert türünde hazırlanan ölçekbeş faktör ve 35 maddeden oluşmaktadır.Faktör analizi sonucunda öğretmenler, öğrenciler, okula yönelik duygular, okul yönetimi ve statü alt boyutlarından ölçeğin KMO değeri .90 olup alt boyutlarında yer alan maddelerin faktör yükleri .48-.76 arasında yer almaktadır. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin olarak Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları ise sırayla .83, .80, .82, .77 ve .69'dur. Ayrıca doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin fit

değerlerinin kabul edilebilir bir uyum gösterdiğini ve tatminkar sonuçlar ortaya çıkmıştır (X^2/sd =3.66, RMSEA=.068, NFI=.94, CFI=.95, GFI=.83). Bu çalışmadan elde edilen veriler üzerinde yapılan analiz sonucunda ölçeğin KMO değeri .86'dır (p=.000; df: 595). Ölçeğin alt boyutlarında yer alan maddelerin faktör yükleri .41-.74 arasında bir dağılım göstermektedir. Öte yandan iç tutarlık katsayısı olan Cronbach alfa güvenirlik değeri öğretmenler boyutunda .77, öğrenciler boyutunda .74, okula yönelik duygular boyutunda .78, okul yönetimi boyutunda .75, statü boyutunda .67 ve ölçeğin geneline ise .85'tir. Tavşancıl (2006) örneklemden elde edilen verilerin yeterliğinin saptanmasında KMO sonucunun.80'den yukarı olmasının çok iyi olduğunu belirtmektedir. Faktör yük değerinin .45 ve üzerinde olması seçim için iyi bir ölçüttür ancak bu değer sosyal bilimlerde .30'a kadar indirgenebilir (Büyüköztürk, 2007). Öte yandan Cronbach Alfa değerinin .60-.80 aralığında olması, ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu kanıtlamaktadır (Kayış, 2006). Bu değerlere göre ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu şeklinde yorumlanabilir.

2.4. Verilerin Çözümlenmesi

Verilerin çözümlenmesinde SPSS 16.00 paket programından yararlanılmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek için frekans ve yüzde teknikleri kullanılmıştır. Tavşancıl'a (2006) göre, bir ölçek sınıflama özelliği taşıyorsa elde edilen veriler frekans ve yüzde teknikleriyle çözümlenebilir. Eşit aralıklı ölçekte yer alan ortaokul öğrencilerinin algılarına göre okulların sahip olduğu yaşam kalitesi düzeyini belirlemek için aritmetik ortalama ve standart sapma teknikleri kullanılmıştır. Tavşancıl'a (2006) göre, eşit aralıklı ölçeklerden elde edilen veriler aritmetik ortalama, standart sapma ve varyans teknikleriyle analiz edilebilir. Ortaya çıkan görüşler arasında cinsiyet değişkeni açısından katılımcı gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için "bağımsız gruplar t testi" tekniği kullanılmıştır. Ak (2006), Balcı (2011), Büyüköztürk (2007) ve Demirgil (2006) iki ilişkisiz örneklem ortalamaları

arasındaki farkın manidar olup olmadığını belirlemede "bağımsız örneklemler t testi"nin kullanılabileceğine işaret etmektedir. Analizlerde gruplar arasındaki farkın anlamlılık düzeyi .05olarak kabul edilmiştir. Bağımlı değişkenler arasındaki korelasyonu belirmek için korelasyon tekniklerinden biri olan Pearson korelasyon katsayısı dikkate alınmış ve basit korelasyon tekniği kullanılmıştır. Korelasyon, iki değişken arasındaki ilişkinin düzeyini, miktarını ve yönünü açıklamaktadır (Büyüköztürk, 2007). Pearsonkorelasyon katsayısı olan r değerlerinin yorumunda şu formül esas alınmıştır. r=.00-.25 çok zayıf, r=.26-,49 zayıf, r=.50-.69 orta, r=.70-.89 yüksek, r=.90-1.00 çok yüksek düzeyde ilişki vardır (Sungur, 2006).

3. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümde araştırmanın alt amaçları dikkate alınarak elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucu ulaşılan bulgular ve bu bulgulara ilişkin genel yorumlar yer almaktadır. Ayrıca, okulların sahip olduğu yaşam kalitesi düzeyini belirlemek amacıyla ölçekte yer alan bütün faktörlerin ve araştırmanın ilk beş alt amacına ilişkin ortaokul öğrencilerinin belirttikleri görüşlerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ve düzeyleri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Okulların Sahip Olduğu Yaşam Kalitesi Düzeyine İlişkin Ortaokul Öğrencilerinin Görüşlerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	Faktörler / Boyutlar		
M.N.	**Öğretmenler**	$\overline{X}$	**SS**
3	Bu okulda öğretmenlerin çoğu, öğrencilerin görüşlerine değer vermez.	3.652	1.321
7	Okulumdaki öğretmenlerin çoğu, en ufak bir şeyde bile kızıp bağırmaya başlıyor.	3.412	1.343
10	Okulumda öğrencileri aşağılayan, hakaret eden birçok öğretmen vardır.	3.527	1.418
13	Öğretmenlerimin, birçok konuda öğrencilere eşit davrandığına inanıyorum.	3.422	1.330
21	Öğretmenlerimin, bize daha iyi ders anlatabilmek için, kendilerini sürekli geliştirdiğine inanıyorum.	3.585	1.349
26	Öğretmenlerimiz, dersleri daha zevkli hale getirmek için ellerinden geleni yapmaktadır.	3.575	1.372
28	Öğrencilerin başarılı olması için, öğretmenlerin yeterince çaba gösterdiklerine inanıyorum.	3.641	1.354
31	Okulumdaki öğretmenlerin çoğunu çok seviyorum.	3.914	1.261
34	Bu okulda öğrencilerin yeni, yaratıcı fikirleri öğretmenlerimin çoğu tarafından desteklenmektedir.	3.506	1.326
	Genel Ortalama	**3.582**	**.788**
	Öğrenciler		
4	Öğrencilerin çoğu birbirlerine kırıcı davranmaktadır.	2.613	1.326
8	Okulumda, başkalarını sürekli şikâyet eden birçok öğrenci vardır.	2.731	1.390
14	Okuldaki birçok öğrenci küfürlü konuşmaktadır.	2.360	1.384
18	Öğrencilerin çoğu birbirini kıskanmaktadır.	2.821	1.389
22	Öğrenciler teneffüslerde oynarken, sık sık kavga etmektedirler.	2.899	1.301
25	Öğretmen ders anlatırken, öğrencilerin çoğu başka şeylerle ilgilenmektedirler.	2.682	1.333
29	Okulumuzda birçok öğrencinin küçük düşürücü bir takma adı vardır.	2.858	1.419
32	Okulumdaki insanların çoğu başkalarını küçümsemektedir.	2.789	1.365
35	Okulumdaki insanların çoğu, başkalarının kusurlarıyla (kekemelik, şaşılık vb.) alay etmektedir.	3.057	1.516
	Genel Ortalama	**2.757**	**.784**
	Okula yönelik duygular		
1	Okulumu diğer okullardan daha çok beğeniyorum.	3.482	1.290
11	Bu okulun öğrencisi olduğum için, kendimi şanslı hissediyorum.	3.454	1.353
16	Olanağım (imkânım) olsa başka bir okula nakil yaptırırdım.	3.377	1.532

19	Ailem beni başka bir okula göndermek istese çok üzülürüm.	3.553	1.468
23	Bu çevredeki en berbat okul, benim okulumdur.	3.802	1.444
27	Başka bir okulda okuyor olsaydım, daha başarılı olurdum.	3.188	1.455
30	İnsanların okulum hakkında kötü sözler söylemesi beni rahatsız eder.	3.592	1.416
33	Bu okulun öğrencisi olmak beni gururlandırıyor.	3.497	1.316
	Genel Ortalama	**3.493**	**.874**
	Okul yönetimi		
2	Müdürümüzün okulumuzu geliştirmek /güzelleştirmek için çok çaba gösterdiğine inanıyorum.	3.573	1.266
6	Müdür, okulumuzla ilgili kararları verirken öğrencilerin de fikrini sorar.	2.875	1.416
12	Müdürümüzün öğrencilerin okulda yaşadığı sorunları çözmek için yeterince uğraştığını düşünüyorum.	3.424	1.397
17	Okulla ilgili bir sorunum olduğunda, müdürün odasına gidip rahatlıkla konuşabiliyorum.	2.849	1.413
20	Okul müdürü, sık sık sınıfları ziyaret ederek ihtiyaçlarını belirler.	2.967	1.434
24	Okul müdürümüz, teneffüslerde bahçede dolaşarak öğrencilerle ilgilenir.	2.703	1.374
	Genel Ortalama	**3.065**	**.917**
	Statü		
5	Okuldaki arkadaşlarım arasında önemli bir yerim vardır.	3.935	1.193
9	Okuldaki birçok kişinin bana güvendiğini düşünüyorum.	3.794	1.263
15	Okuldaki arkadaşlarımın, beni kabul edip onayladıklarını düşünüyorum.	3.858	1.302
	Genel Ortalama	**3.862**	**.970**

3.1. ÖğretmenlerBoyutuna İlişkin Bulgular

Okulların sahip olduğu yaşam kalitesinin öğretmen faktörüne yönelik öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalama değeri 3.582'dir. Elde edilen bulgu, öğrencilerin, öğretmenlere ilişkin algılarının "katılıyorum" seçeneğinde birleştiklerini göstermektedir. Başka bir deyişle, ortaya çıkan bulgu, öğrencilerin algılarına göre, öğretmenlerin okulların yaşam kalitesine yaptıkları katkının ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir.Dolayısıyla elde edilen bulgu, özellikle okullarda öğretmen-öğrenci ilişkisi açısından, okulların yaşam kalitesine yaptıkları katkı açısından öğretmenlerin bazı eksikliklerinin olduğu şeklinde yorumlanabilir. Öte yandan ilgili boyuta ilişkin öğrencilerin görüşlerinin standart sapma sonucu .788'dir. Bu bulgu, öğretmenlerin okulların yaşam kalitesine yaptıkları katkı noktasında öğrencilerin görüşleri arasındaki paralelliğin,

tutarlığın ve görüş birliğinin yüksek derecede olduğunu ortaya koymaktadır.

3.2. Öğrenciler Boyutuna İlişkin Bulgular

Tablo 1'de görüldüğü üzere, okulların sahip olduğu yaşam kalitesinin öğrenci faktörüne yönelik öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.757 olarak bulunmuştur. Bu bulgu, öğrencilerin, kendilerine ait algılarının "biraz katılıyorum" seçeneğinde yoğunlaştığını göstermektedir. Dolayısıyla elde edilen bulgu, öğrencilerin algılarına göre, okulların yaşam kalitesine en düşük düzeyde kendilerinin katkı yaptıklarına işaret etmektedir. Ortaya çıkan bulgu, başta iletişim olmak üzere cinsiyet rolleri, işbirliği yapma ve saygılı davranma vb. konularda öğrencilerin önemli derecede eksikliklerin olduğu ve bu nedenle de okulların yaşam kalitesine en alt düzeyde katkı yapan faktör oldukları yorumu yapılabilir. Ayrıca ilgili boyuta ilişkin görüşlerin standart sapma sonucu .784'tür. Bu bulgu, öğrencilerdeki algı birliğinin yüksek derecede olduğunu ve onların birbirlerini destekler nitelikte görüş belirttiklerini ortaya koymaktadır.

3.3. Okula Yönelik Duygular Boyutuna İlişkin Bulgular

Öğrencilerin, okulların sahip olduğu yaşam kalitesinin okula yönelik duygular faktörüne yönelik görüşlerinin aritmetik ortalama değeri 3.493 olarak bulunmuştur. Elde edilen bulgu, öğrencilerin ilgili faktöre ilişkin algılarının "katılıyorum" seçeneğinde birleştiklerini göstermektedir. Diğer bir deyişle, ortaya çıkan bulgu, öğrencilerin okullara karşı olumlu duygularının ortalamaya yakın bir değerde olduğunu resmetmektedir. Bu bakımdan elde edilen bulgu, öğrencilerin okullarına karşı yüksek düzeyde olumlu tutum ve hislerinin olmadığı şeklinde değerlendirilebilir. İlgili boyuta ilişkin öğrencilerin görüşlerinin standart sapma sonucu .874'tür. Bu

bulgu, okulların yaşam kalitesine yaptıkları katkı noktasında öğrencilerin okullarına karşı olan duygularının birbirine benzer olduğunu bildirmektedir.

3.4. Okul Yönetimi Boyutuna İlişkin Bulgular

Tablo 1'de yer aldığı üzere, okulların sahip olduğu yaşam kalitesinin okul yönetimi faktörüne yönelik öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.065 olarak bulunmuştur. Bu bulgu, okullarınyaşam kalitesine katkı açsısından öğrencilerin, okul yönetimine ilişkin algılarının "biraz katılıyorum" seçeneğinde birleştiğini göstermektedir. Dolayısıyla elde edilen bulgu, öğrencilerin algılarına göre, okulların yaşam kalitesine en düşük ikinci düzeyde katkısı olan faktörün okul yönetimi olduğu tespit edilmiştir. Ortaya çıkan bulgu, güçlü bir örgüt yapısı ve iklimi oluşturma ile yöneticilerin etkililiği konularında okul yönetiminin önemli derecede eksikliklerin olduğu ve bu nedenle de okulların yaşam kalitesine ortalama bir düzeyde katkı yaptıkları şeklinde değerlendirilebilir. Ayrıca ilgili boyuta ilişkin görüşlerin standart sapma sonucu .917'dir. Bu bulgu, öğrencilerdeki algı birliğinin yüksek derecede olduğunu ve onların birbirlerine paralel görüş belirttiklerine işaret etmektedir.

3.5. Statü Boyutuna İlişkin Bulgular

Okulların sahip olduğu yaşam kalitesinin statü faktörüne yönelik öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalama değeri 3.862'dir. Elde edilen bulgu, öğrencilerin, statü faktörüne yönelik ilişkin algılarının "katılıyorum" seçeneğinde birleştiklerini göstermektedir. Başka bir deyişle, ortaya çıkan bulgu, öğrencilerin algılarına göre, öğrencilerin statüleri, okulların yaşam kalitesine en yüksek düzeyde katkı yaptığını göstermektedir. Dolayısıyla elde edilen bulgu, öğrencilerin arkadaş çevresince değerli görülmesi, bilinmesi, tanınması, arkadaşları arasında özel bir yerlerinin olduğunu fark etmesi, okulların yaşam kalitesine yüksek düzeyde olumlu bir katkı yaptığı şeklinde yorumlanabilir. Öte yandan ilgili boyuta ilişkin öğrencilerin görüşlerinin standart sapma sonucu .970'dir. Bu

bulgu, öğrencilerin statülerinin okulların yaşam kalitesine yaptıkları katkı noktasında öğrencilerin görüşleri arasındaki paralelliğin ve görüş birliğinin yüksek derecede olduğunun somutlaştırmaktadır.

3.6. Cinsiyet Değişkeni Açısından Okulların Sahip Olduğu Yaşam Kalitesi Düzeyine İlişkin Bulgular

Cinsiyet değişkeniaçısından,okulların sahip olduğu yaşam kalitesi düzeyine ilişkin ortaokul öğrencilerinin algılarını ortaya koyan bulgulara Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet Değişkeni Açısından,Okulların Sahip Olduğu Yaşam Kalitesi Düzeyine İlişkin Öğrencilerin Görüşlerinin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Faktörler	Kız (n=239; %51.3)		Erkek (n=227; %48.7)		t ve p Değerleri		Levene Testi	
	$\bar{X}$	**SS**	$\bar{X}$	**SS**	**t**	**p**	**F**	**p**
Öğretmenler	3.660	.769	3.499	.801	2.205	.028*	.183	.669
Öğrenciler	2.712	.783	2.804	.783	-1.260	.208	.164	.685
Okula yönelik duygular	3.621	.870	3.359	.859	3.279	.001**	.446	.504
Okul yönetimi	3.179	.891	2.945	.931	2.774	.006**	.212	.645
Statü	3.959	.948	3.760	.985	2.221	.027*	.445	.505

p<.05; p<.01**SD (DF): 464*

Tablo 2 incelendiğinde, cinsiyet değişkeni açısından,okulların sahip olduğu yaşam kalitesinin öğrenciler faktörüne yönelik öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark [p>.05] olmadığı saptanmıştır.Elde edilen bulguya göre, okulların sahip olduğu yaşam kalitesinin öğrenci faktörüne yönelik hem kız hem de erkek öğrencilerin benzer görüşe sahip oldukları söylenebilir. Ancak okul yaşam kalitesininöğretmenler, okula yönelik duygular, okul yönetimi ve statü boyutlarına ilişkin kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark [p<.05] tespit

edilmiştir. Grupların aritmetik ortalama değeri dikkate alındığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre anlamlı çıkan tüm faktörlere ilişkin daha yüksek düzeyde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu bulgu, kız öğrencilerin öğretmenler, okula yönelik duygular, okul yönetimi ve statü boyutlarının okul yaşam kalitesine daha fazla katkı sağladığı şeklinde bir algıya sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

3.7. Okul Yaşam Kalitesinin Değişkenleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Okul yaşam kalitesinin bağımlı değişkenleri arasındaki korelasyon matrisi Tablo 3'te yer almaktadır. Okul yaşam kalitesinin faktörleri olan öğretmenler, öğrenciler, okula yönelik duygular, okul yönetimi ve statü faktörleri aynı zamanda bu araştırmanın bağımlı değişkenlerini oluşturmaktadır.

Tablo 3. Bağımlı Değişkenler Arasındaki Korelasyon Matrisi

Korelasyon Matrisi		Öğretmenler	Öğrenciler	Okula yönelik duygular	Okul yönetimi
Öğrenciler	r	.125	-		
	p	.007**	-		
Okula yönelik duygular	r	.528	.135	-	
	p	.000**	.004**	-	
Okul yönetimi	r	.413	.189	.377	-
	p	.000**	.000**	.000**	-
Statü	r	.324	-.164	,296	.058
	p	.000**	.000**	,000**	.210

p<,01** r: Korelasyon düzeyi p: Anlamlık düzeyi

Tablo 3 incelendiğinde, okul yönetimi ile statü faktörleri dışında,diğer tüm bağımlı değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Okul yaşam kalitesinin öğretmenler ve öğrenciler faktörleri arasında pozitif yönde, çok zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır (r=.125 p<.01). Benzer bir şekilde öğrenciler ile okula yönelik duygular faktörleri arasında da pozitif yönde, çok zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki

olduğu tespit edilmiştir (r=,135 p<.01).Benzer düzeyde bir ilişki, öğrenciler ile okul yönetimi faktörleri arasında da elde edilmiştir (r=,189 p<.01). Ancak öğrenciler ile statü faktörleri arasında negatif yönde, çok zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki mevcuttur (r=-.164 p<.01). Öte yandan okula yönelik duygular ile statü faktörleri arasında anlamlı, pozitif yönde ve zayıf düzeyde bir ilişki bulunmuştur (r=.296 p<.01). Öğretmenler ile statü faktörleri arasında manidar düzeyde, pozitif yönde ve zayıf düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir (r=.324 p<.01). Okula yönelik duygular ile okul yönetimi faktörleri arasında anlamlı, pozitif yönde ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir (r=.377 p<.01). Benzer bir sonuç öğretmenler ile okul yönetimi faktörleri arasında da elde edilmiştir (r=.413 p<.01). Bunların yanı sıra öğretmenler ile okula yönelik duygular arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır (r=.528 p<.01).

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Ortaokul öğrencilerinin algılarına göre okulların sahip olduğu yaşam kalitesi düzeyini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmanın bulgularına dayalı olarak ve araştırmanın alt amaçları dikkate alınarak elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı tartışma ile öneriler aşağıda yer almaktadır.

Araştırmanın birinci alt amacına ilişkin olarak,öğrencilerin algılarına göre, öğretmenlerin okulların yaşam kalitesine yaptıkları katkının ortalamanın biraz üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Başka bir değişle elde edilen bulgudan, öğretmenlerin okulların yaşam kalitesine yaptıkları katkının istenilen bir seviyede olmadığı ve bu konuda kendilerinden beklenilen davranışları tam olarak sergilemedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin algılarına göre, öğretmenlerin öğrenciler tarafından sevilmesi, onların başarılı olması için yeterince çaba göstermesi ve daha iyi ders anlatabilmek için kendilerini geliştirmesi bakımından sergiledikleri davranışlarının okul yaşam kalitesinin yükselmesine daha yüksek düzeyde katkı sağladığı sonucuna varılmıştır. Ancak, öğretmenlerin, öğrencilerin görüşlerine değer

vermemesi, onları aşağılaması ve onlara hakaret etmesi, öğrencilerin algılarına göre öğretmenlerin okul yaşam kalitesini düşürücü en dikkat çeken davranışları arasında yer almaktadır.

Konuyla ilgili yapılan araştırma sonuçları, bu araştırmadan elde edilen sonuçları destekleyici nitelik taşmaktadır. Nitekim Çubukçu ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan bir araştırmanın sonuçları arasında, öğrencilerin görüşlerinde iletişim becerisi, öğretmenlerin sahip olması gereken temel değer olarak yer almıştır. Genç ve Çetin'in (2010) araştırmasının neticesinde, öğrencilere göre öğretmenlerin mesleklerini severek yaptığı söylenemeyeceği gibi öğretmenlerin öğrencilerle iletişim becerilerini de zayıf olduğu yer almıştır. Öte yandan Girmen ve arkadaşları (2006) tarafından ilköğretim okullarında görevli öğretmenler üzerinde yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin öğrencilere karşı sergiledikleri davranışlar arasında, son sıralarda da olsa, öğrencileri azarlaması yer almıştır.

Okul yaşam kalitesinin ikinci boyutu ve araştırmanın ikinci alt amacı ise öğrencilerdir. Elde edilen bulgulardan hareketle, öğrencilerin algılarına göre, okulların yaşam kalitesine en düşük düzeyde katkı yapan kesimin öğrenciler olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Üzerinde düşünülmesi gereken bir sonuç olan bu durum, okullarda öğrenciler arasındaki ilişkinin istenilen düzeyin çok altında olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin algılarına göre, öğrencilerin; arkadaşlarının (kekemelik, şaşılık vb.) kusurlarıyla alay etmeleri, sık sık kavga etmeleri, arkadaşlarına küçük düşürücü bir takma ad takmaları ve arkadaşlarını sürekli şikâyet etmeleri, okul yaşam kalitesini düşüren öğrenci kaynaklı olumsuz davranışlar arasında ilk sıralarda yer almaktadır.Kapcı (2004) tarafından yapılan bir araştırmanın sonuçları, ilköretim 4. ve 5. sınıf düzeyindeki öğrencilerle yürüttüğü çalışmasında, ö-ğrencilerin % 40 oranında bedensel, sözel, duygusal ve cinsel zorbalığa maruz kaldıklarını ortaya koymuştur. Mutluoğlu ve Bulut Serin (2010) tarafından yapılan araştırmanın sonuçları, bu sonuçla örtüşmektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yapılan ilgili araştırmanın sonuçları arasında öğrencilerin genel

olarak saldırganlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Lise öğrencileri üzerinde yapılan araştırma sonuçları da mevcut araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Özgür, Yörükoğlu ve Baysan Arabacı (2011) tarafından yapılan bir araştırma, lise öğrencilerinin öğrencilerin şiddet deneyimlerinin az olmasına karşın, şiddet eğilimlerinin orta düzeyde olduğu, şiddet yaşama konusunda risk grubu oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Kepenekçi ve Çınkır'ın (2006) araştırmasının sonuçları arasında, lise öğrencilerinde sözel olarak zorbaca davranışta bulunma oranını % 33.5, fiziksel olarak zorbaca davranışta bulunma oranını % 35.5, duygusal olarak zorbaca davranışta bulunma oranını % 28.3 ve cinsel olarak zorbaca davranışta bulunma oranını % 15olarak yer almıştır. Öte yandan Uzbaş'ın (2009) araştırmasına40 psikolojik danışman katılmış ve araştırmadan elde edilen sonuçlar saldırganlık ve şiddet özellikle ilköğretim öğrencileri arasında önemli bir problem olduğu görülmüştür.

Araştırmanın üçüncü alt amacı dikkate alındığında, öğrencilerin okullara karşı olumlu duygularının ortalamaya yakın bir değerde olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle bir ilgili alt amaca ilişkin elde edilen bulgu, öğrencilerin okullarına karşı yüksek düzeyde olumlu tutum ve hislerinin olmadığını ortaya koymaktadır. Okulları hakkında kötü sözler söylemesinden rahatsız olmaları, başka bir okula gönderilmek istenirse buna çok üzülmeleri ve öğrencisi olduğu için okullarıyla guru duymaları, öğrencilerin okul yaşam kalitesine olumlu katkı sağlayan öğrencilerin olumlu psikolojik faktörleri olarak belirlenmiştir. Ancak öğrencilerin algılarına göre, öğrencilerin kendi okulunu çevredeki en berbat okul olarak görmeleri ve başka bir okula nakil yaptırmak istemleri, okul yaşam kalitesini düşürücü bir durum olarak görülmüştür. Okula karşı tutum temelli yapılan diğer araştırmalarda da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Uyan (2013) tarafından yapışan araştırmanın sonuçları arasında, herhangi bir değişken dikkate alınmadan öğrencilerin okula yönelik tutumlarının ortalamanın biraz üzerinde olduğu tespit

edilmiştir. Başka bir çalışmada iseAdıgüzel ve Karadaş (2013), genel olarak orta öğretim öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının olumlu ve orta düzeyin üzerinde olduğunu ortaya koymuştur.

Elde edilen bulgulardan hareketle, araştırmanın dördüncü alt amacına ilişkin olarak, okulların yaşam kalitesine katkı açsısından öğrencilerin, okul yönetimine ilişkin algılarının ortalama bir düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, öğrencilerden sonra okulların yaşam kalitesine en düşük ikinci düzeyde katkısı sağlayan faktörün okul yönetimi olduğu tespit edilmiştir. Müdürün okulu geliştirmek /güzelleştirmek için çaba göstermesi ve öğrencilerin okulda yaşadığı sorunları çözmek için yeterince uğraşması öğrencilerin algılarına göre okul yaşam kalitesini yükselten davranışlar olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak, müdürün teneffüslerde öğrencilerle az ilgilenmesi ile sorunu olduğunda öğrencilerin müdürün odasına rahatlıkla gidememeleri, öğrencilerin algılarına göre okul yaşam kalitesini olumsuz etkileyen okul yöneticisi kaynaklı davranışlar arasında gösterilmiştir. Benzer bir sonucun elde edildiği bir araştırma Şimşek ve Altınkurt (2009) tarafından endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin okul müdürlerinin iletişim becerilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda okul müdürlerinin iletişim becerileri, hiçbir boyutta "üst düzeyde etkili" bulunmamıştır.

Ortaya çıkan bulgular, araştırmanın beşinci alt amacına yönelik olarak, öğrencilerin algılarına göre, öğrencilerin statüleri, okulların yaşam kalitesine en yüksek düzeyde katkı yaptığını göstermektedir. Okulda arkadaşları arasında önemli bir yerinin olması, birçok kişinin ona güvenmesi ve arkadaşlarının onu kabul edip onaylaması, öğrencilerin algılarına göre okul yaşam kalitesine en fazla katkı yapan davranışlar olduğu sonucuna varılmıştır. Kısaca öğrencilerin okulda arkadaşları arasındaki statüsü, okul yaşam kalitesine en yüksek düzeyde etki eden faktör olarak ortaya çıkmıştır. Demir ve Kaya'ya (2008) göre, çocuğun ilişkide olduğu akranları tarafından nasıl algılandığı önemlidir. Bu algı kabul ya da redyönünde olabilmektedir. Çocuğun

akranları tarafından kabul edilme düzeyi onun akran grubu içindeki sosyal statüsünü gösterir. Dolayısıyla mevcut araştırmanın sonuçları, okul yaşam kalitesine pozitif etki yapan bir faktör olarak değerlendirilebilir.

Demografik değişkenler dikkate alındığında ve araştırmanın altıncı alt amacına ilişkin elde edilen sonuca bakıldığında, cinsiyet değişkeni açısından, okulların sahip olduğu yaşam kalitesinin öğrenciler faktörüne yönelik öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır. Ancak, öğretmenler, okula yönelik duygular, okul yönetimi ve statü boyutlarına ilişkin kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında ve kız öğrencilerin lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu durum, kız öğrencilerinin algılarına göre ilgili faktörlerin okul yaşam kalitesine daha yüksek düzeyde katkı sağladığını resmetmektedir.Bu bulgular alanyazındaki araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Nitekim Alaca (2011), Cenkseven Önder ve Sarı (2012), Doğanay ve Sarı (2006), Durmaz (2008), İnal (2009),Karatzias ve diğerleri (2002) tarafından yapılan çalışmalarının sonuçları arasında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okullarındaki yaşam kalitesini daha olumlu algıladıkları yer almıştır.

Araştırmanın son alt amacını ilgilendiren ve bu amaca yönelik elde edilen bulgulardan, okul yönetimi ile statü faktörleri dışında, diğer tüm bağımlı değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenler ile öğrenciler, öğrenciler ile okula yönelik duygular, öğrenciler ile okul yönetimi faktörleri arasında pozitif yönde, çok zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler ile statü faktörleri arasında ise negatif yönde, çok zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki mevcuttur. İlgili alt amaca ilişkin elde edilen bulgulardan okula yönelik duygular ile statü, öğretmenler ile statü, okula yönelik duygular ile okul yönetimi ve öğretmenler ile okul yönetimi faktörleri arasında anlamlı, pozitif yönde ve zayıf düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Ancak, öğretmenler ile okula yönelik duygular arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Konuyla ilgili yapılan

araştırma sonuçları, bu araştırmadan elde edilen sonuçları destekleyici nitelik taşımaktadır. Demir, Kaya ve Metin (2012) tarafından lise öğrencilerini üzerinde yapılan bir çalışmanın alt amaçları arasında okul yaşam kalitesi algılarının alt faktörleri (öğretmenler, okula yönelik olumlu duygular, statü, okul yöneticileri, okula yönelik olumsuz duygular, öğrenciler ve sosyal etkinlikler)arasında anlamlı ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarında öğretmenler boyutu ile okul yöneticileri, statü ve öğrenciler boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, ölçeğin diğer boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Araştırmasında benzer bir sonuç ortaya koyan Yılmaz (2007), öğrencilerin okul yaşamının niteliğine ilişkin algılarını incelemiş ve öğrencilerin öğretmen algısı ile okuldan memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı ilişkinin bulunduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmanın genel amacı dikkate alındığında, ortaokul öğrencilerinin okullarındaki yaşam kalitesine ilişkin algılarının ortalama bir düzeyde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Okul yaşam kalitesiyle ilgili ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan diğer araştırmalarda da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Nitekim Bilgiç ve Sarı tarafından (2010), Durmaz (2008), Kesici ve Türkoğlu (2012) ile Yılmaz (2005) tarafından yapılan çalışmalarda da öğrencilerin okul yaşam kalitesi algılarının orta düzeyde olduğuna dair sonuçlar elde edilmiştir. Öte yandan lise ve üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen araştırma sonuçları da mevcut araştırmanın sonuçlarıyla paralellik sergilemektedir. Sarı, Ötünç ve Erceylan (2007) tarafından lise öğrencilerin okullarındaki yaşam kalitesini genellikle orta düzeyde algıladığı yer almıştır. Doğanay ve Sarı (2006) tarafından öğrencilerin üniversite yaşam kalitesine ilişkin algıları genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin orta düzeyde bir algılaya sahip oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- ✓ Öğretmenlerin; öğrencilere eşit davranması, hakaret

etmemesi, onlarla etkili iletişim kurması, onları aşağılamaması ve öğrencilerin görüşlerine değer vermesi okul yaşam kalitesini yükseltebilir.

✓ Öğrencilerin; birbirlerine kırıcı davranmasının, küfürlü konuşmasının, birbirini kıskanmasının, birbirlerine küçük düşürücü takma adı takmasının ve arkadaşlarının kusurlarıyla alay etmesinin önünde geçilmesi ve bu konuda öğrencilerin bilinçlendirilmesi okulun yaşam kalite düzeyinin yükselmesine katkı sunabilir.

✓ Öğrencilerin okudukları okulu benimsemeleri, kendilerini okulun bir paydaşı olduğunu hissetmeleri ve kendilerinde okula karşı bir aidiyet duygusunun oluşmasının sağlanması ve bu konuda hem öğretmen hem de yöneticilerin görevlerini yerine getirmesi okulun yaşam kalite düzeyini artırabilir.

✓ Başta müdür olmak üzere okul yönetiminin öğrencilerle ilgili karar alırken karar sürecine öğrencileri dâhil etmeleri, iletişime açık olmaları, sınıfları ziyaret etmeleri ve öğrencilerle vakit geçirmeleri okulun yaşam kalite düzeyinin yükselmesine olumlu katkı sağlayabilir.

✓ Okul yaşam kalitesi açısından özellikle erkek öğrencilerde farkındalık oluşturulması, okulun yaşam kalitesinin yükseltilmesini pozitif yönde etkileyebilir.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, A. &Karadaş, H. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının devamsızlık ve okul başarıları arasındaki ilişki, *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi,* X(I),49-66.

Ahmadi, F. &Mohamadi, S. (2013). Examination relationship between the quality of school life and burnout, *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business,* 5(2), 73-79.

Ainley, J., Foreman, J. &Sheret, M. (1991).High school factors that influence students to remain in school, *Journal of Educational Research,* 85(2), 69-80.

Ak, B. (2006). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Ş. Kalaycı (Ed.) *Hipotez testi* (ss. 63-69), Ankara, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

Alaca, F. (2011). *İki dilli olan ve olmayan öğrencilerde okul yaşam kalitesi algısı ve okula aidiyet duygusu ilişkisi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Aziz, A. (2008). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Balcı, A. (2011). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*, Ankara:Pegem A Yayıncılık.

Bilgiç, S. & Sarı, M. (2010). İlköğretim öğrencilerinin okul yaşam kalitesi ve empatik sınıf atmosferi algıları, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama,* 9(17), 1-19

Bilgiç, S. (2009). *İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi algısının arkadaşlara bağlılık ve empatik sınıf atmosferi değişkenleriyle ilişkisinin incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı,* Ankara,Pegem A Yayıncılık.

Cakar, F. S. (2011). School attachment and quality of life in children and adolescents of elementary school in Turkey, *Educational Research,* 1(9), 1465-1471.

CenksevenÖnder, F. & Sarı, M. (2009). The quality of school life and burnout as predictors of subjective well-being among teachers, *Educational Sciences: Theory & Practice,* 9(3), 1223-1236.

Cenkseven Önder, F. & Sarı, M. (2012). İlköğretim öğrencilerinde zorbalık ve okul yaşam kalitesi, *İlköğretim Online,* 11(4), 897-914.

Çelik, V. (2009). *Okul kültürü ve yönetimi,* Ankara:Pegem Akademi.

Çubukçu, Z., Eker Özenbaş, D., Çetintaş, N., Satı, D. & Yazlık Şeker, Ü. (2012). Yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli gözünde

öğretmenin sahip olması gereken değerler,*Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi,* 2(1), 25-37.

Demir, Ö., Kaya, H. İ. & Metin, M. (2012). Lise öğrencilerinde okul kültürünün bir öğesi olarak okul yaşam kalitesi algısının incelenmesi, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi,* 2(4), 9-28.

Demir, S. & Kaya, A. (2008). Grup rehberlii programının ergenlerin sosyal kabul düzeyleri ve sosyometrik statülerine etkisi, *İlköğretim Online,* 7(1), 127-140.

Demirgil, H. (2006). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Ş. Kalaycı (Ed.) *Parametrik olmayan hipotez testleri* (ss. 83-112), Ankara, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

Doğanay, A. & Sarı, M. (2006). Öğrencilerin üniversitedeki yaşam kalitesine ilişkin algılarının demokratik yaşam kültürü çerçevesinde değerlendirilmesi (Çukurova üniversitesi örneği), *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 4(2), 107-128.

Doğanay, A. & Sarı, M. (2006). Öğrencilerin üniversitedeki yaşam kalitesine ilişkin algılarının demokratik yaşam kültürü çerçevesinde değerlendirilmesi (Çukurova Üniversitesi örneği), *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* (16), 107-128.

Durmaz, A. (2008). *Liselerde okul yaşam kalitesi (Kırklareli ili örneği),* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.

Genç, A. & Çetin, C. (2010). Meslek liselerinde sınıf içi öğretmen öğrenci iletişimine yönelik öğrencilerin algılamaları, *Öneri Dergisi,* 9(33), 259-279. http://e-dergi.marmara.edu.tr/index.php/oneri/article/view/169/pdf_47, Erişim Tarihi: 19.09.2013.

Girmen, P., Anılan, H., Şentürk, İ. & Öztürk, A. (2006). Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına gösterdikleri tepkiler, *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* (15), 235-244.

İnal, U. (2009). *Adana il sınırları içerisindeki yatılı ilköğretim bölge okullarında bulunan öğretmen ve öğrencilerin okul yaşam*

kalitesi algılarının incelenmesi, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Jaavall, I. M. H. (2007).*Quality of school life for working students,*Yayımlanmamışyükseklisanstezi, Department of Special Needs Education, Faculty of Education, University of Oslo, Norway

Johnson, W. L. & Johnson, M. (1993). Validity of the quality of school life scale: A primary and second-order factor analysis, *Educational & Psychological Measurement,* 53(1), 145-153.

Kapcı, E. G. (2004). İlköğretim öğrencilerinin zorbalığa maruz kalma türünün ve sıklığının depresyon, kaygı ve benlik saygısıyla ilişkisi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi,* 37(1), 1-13.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.

Karatzias, A., Power, K.G., Flemming, J., Lennan, F. & Swanson, V. (2002). The role of demographics, personality variables and school stress on predicting school satisfaction/dissatisfaction: Review of the literature and research findings, *Educational Psychology,* 22(1), 33-50.

Kayıkçı, K. & Sayın, Ö. (2010). Ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin okuldan memnuniyet düzeyleri, *Milli Eğitim,* (187), 202-224.

Kayış, A. (2006). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Ş. Kalaycı (Ed.) *Güvenirlik analizi*(ss. 403-424), Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

Kepenekçi, Y. K. &Çınkır, Ş. (2006). Bullying among Turkish high school students, *Child Abuse & Neglect,* 30(2), 193-204.

Kesici, A. E. & Türkoğlu, A. (2012). Ortaöğretim kurumlarının okul yaşam kalitesi düzeyi ve ortaöğretim öğretmenlerinin sınıf içi iletişimde kullandıkları örtük davranışlar, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 31(I), 147-160

Korkmaz, G. (2009). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okul yaşam kalitesini algılama düzeyleri ve mesleki tutumlarının incelenmesi,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Krueger, K. A. (2009). *The quality of life for ELL Students,* Concordia University, Portland

Leonard, C. A. R. (2002). *Quality of school life and attendance in primary schools,*Yayımlanmamışdoktoratezi, Newcastle Üniversitesi, Newcastle.

Majeed, A., Fraser, B. J. & Aldridge, J. M. (2002).Learning environment and its association with students' satisfaction among mathematics students in BruneiDarussalam,*Learning Environment Research,* 5(2), 203-226.

Malin, A. &Linnakyla, P. (2001).Multilevel modeling in repeated measures of the quality of Finnish school life, *Scandinavian Journal of Educational Research,* 45(2), 145-166.

Mengi, S. (2011). *Ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve öz-yeterlik düzeylerinin okula bağlılıkları ile ilişkisi,*Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Mok, M. & Flynn, M. (1997). Does school size affect quality of school life?,*Issues in Educational Research,* 7(1), 69-86.

Mok, M. M. C. &Flyyn, M. (2002). Determinants of students' quality of school life: A path model, *Learning Environments Research,* 5(3), 275-300.

Mutluoğlu, S. & Bulut Serin, N. (2010). İlkokul 5. sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin bazı sosyo& demografik özellikler açısından incelenmesi (Kuzey Kıbrıs örneklemi), *International Conference on New Trends in EducationandTheirImplications,* 11-13 November, 2010, Antalya-Turkey.

Özgür, G., Yörükoğlu, G. & Baysan Arabacı, L. (2011).Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler, *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi,* 2(2), 53-60.

Sarı, M. (2007). Demokratik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program: Düşük ve yüksek "okul yaşam kalitesi"ne sahip iki ilköğretim okulunda nitel bir çalışma, Yayımlanmamış doktora tezi,Çukurova Üniversitesi, Adana.

Sarı, M. (2011). Lise yaşam kalitesi ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlilik çalışması*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 20(3), 253-266.

Sarı, M. (2012). Okul yaşamının değerlendirilmesi: Okul yaşam kalitesi ölçeği'nin güvenirlik ve geçerliği, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* (42), 344-355.

Sarı, M.,Ötünç, E.&Erceylan, H. (2007). Liselerde okul yaşam kalitesi, Adana ili örneği, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,* 13(50), 297-320.

Schmidt, L. J. (1992). Relationship between pupil control ideology and the quality of school life, *Journal of Invitational Theory and Practice,* 1(2), http://www.invitationaleducation.net/journal/v12p103.shtml, ErişimTarihi: 20.09.2013.

Sinclair, B. B. & Fraser, B. J. (2002).Changing classroom environments in urban middle schools, *Learning Environments Research,* 5(3), 301-328.

Sungur, O. (2006). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Ş. Kalaycı (Ed.) *Korelasyon analizi*(ss. 113-127), Ankara, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

Şimşek, Y. &Altınkurt, Y. (2009). Endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin okul müdürlerinin iletişim becerilerine ilişkin görüşleri, *Akademik Bakış,* (17), 1-16. http://www.akademikbakis.org/17/9meslek.pdf, Erişim Tarihi: 19.09.2013.

Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*, Ankara, Nobel Yayınları.

Tokdemir, M. A. (2007). *Tarih öğretmenlerinin değerler ve değer eğitimi hakkındaki görüşleri,* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Tunç. E. &Beşaltı, M. (2013). *Okul yaşam kalitesinin bazı değişkenlere göre incelenmesi, Şanlıurfa Birecik örneği,* II. International Conference on Communication, Media, Technologyand Design, http://www.cmdconf.net/2013/makale/PDF/68.pdf, Erişim Tarihi: 18.09.2013.

Türedi, H. (2008). *Örtük programın eğitimde yeri ve önemi,*Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Uyan, Z. D. (2013). Özengen müzik eğitimi alma durumu ile okula yönelik tutum arasındaki ilişkiler, *e-Journal of New World Sciences Academy, FineArts,* 8, (2), 252-268.

Uzbaş, A. (2009). Okul psikolojik danışmanlarının okulda saldırganlık ve şiddete yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 9(18), 90-110.

Veznedaroğlu, R. L. (2007).Okulda ve sınıftaörtükprogram (Bir özel ilköğretim okulu örneği), Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Weintraub, N. & Haim Erez, A. B. (2009). Quality of life in school (qols) questionnaire: Development and validity, *American Journal of Occupational Therapy,* 63(6), 724-731.

Yılmaz, K. (2005). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin görüşleri,*Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 17(1), 1-13.

Yılmaz, K. (2007). İlköğretim okulu 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin görüşleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 15(2), 485-490.

Yüksel, S. (2002). Yükseköğretimde eğitim-öğretim faaliyetleri ve örtük program, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XV*(1), 361-370.

Yüksel, S. (2004). *Örtük program. Eğitimde saklı uygulamalar,* Ankara: Nobel Yayınları.